



**Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...**

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio  
Missæ, ...

**Bosco, Jean a**

**Lovanii, 1667**

Concl. III. Qui vel ob impedimentum, vel ex malitia, aut negligentia non  
communicavit in Paschate, non tenetur proximâ opportunitate.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

22.  
Objectio.

Sed fortassis hic aliquis tacitis secum cogitationibus dicat: pauci hodie inveniuntur, qui cum privatim legunt divinum Officium, horas postas in Rubricis Breviarii observant: immo Caramuel Theol. fundamentalis (primæ editionis) p. 1. n. 117. sincerè protestatur se in Hispania, Gallia, Belgio, Germania, Bohemia, Hungaria, non cognoscere unum, qui eas observet exactè: unde ergo obligatio sub veniali, quam in instantia videmur supponere?

An detur  
preceptum  
de tempore  
legendi pri-  
vatim ho-  
ras?

Audi Caramuelem supra: Si standum, inquit, est consuetudini, sufficit dicere Vesperas & Completorium post prandium, Matutinas & cæteras horas ante prandium. Sed qualis, interrogat, hæc ipsa consuetudo? An quæ habet vim legis? Respondet: Hic ingrederemur difficultatem quæ paucis expediri non posset. Quam ego Dianæ examinandam relinquo. Hæc ille. Interim subscribit Conclusionem quartam sequentis tenoris: Non datur de facto præceptum de tempore legendi privatim. Ubi verò non est lex, nec est prævaricatio. Vide præfatum Auctorem loco citato.

23.  
Dicaſtillo.

Dicaſtillo supra nu. 160. sic inquit: Video sanè hoc esse receptissimum; mihi tamen difficile est agnoscere in ea anticipatione veniale peccatum. Sed quæ hujus difficultatis ratio? Nam (prosequitur) omne actionis peccatum, aut omissionis est, aut commissionis; id est, vel contra præceptum affirmativum, vel contra negativum: ulterius debet posse assignari tempus vel instans, in quo committatur; atqui peccatum hoc, quod dicitur esse in anticipatione, nec omissionis esse potest, nec commissionis, nec assignari potest quando committatur: ergo nullum est.

24.  
Si est pec-  
catum non  
legere suo  
tempore, est  
peccatum  
commissio-  
nis.

Probat Minorem, in qua sola potest esse difficultas; Nam si loquamur de illo tempore, in quo anticipo, nec commissionis peccatum committo, nec omissionis; non quidem commissionis contra aliquod præceptum negativum, quo mihi præcipitur: *Ne dicas hoc tempore istas preces*; nec enim mihi prohibetur orare eas potius, quam alias: ergo dicendo illas non pecco peccato commissionis, multò minus tunc pecco peccato omissionis; tum quia dicere illas preces, non est omisio, ut patet; tum quia nullum habeo præceptum dicendi tunc alias, cum quibus hæc sint incompatibiles: ergo nullam tunc committo peccatum. Postea verò quando jam adest tempus congruens illis precibus, nulla est obligatio dicendi illas, supposito quòd jam antea dixerim, ut omnes concedimus: nullum ergo apparet peccatum. Hæc ille, nihil tamen definiendo.

Nec ego aliquid in hac materia velim definire: hoc tantum dico, si verè est peccatum, esse peccatum commissionis contra præceptum negativum consuetudine stabilitum: *Ne dicas hoc tempore istas preces, tanquam debitas ex præcepto legendi Horas Canonica, & ut per illas satisfacias tue obligationi.*

Si inferas: ergo non satisfacio obligationi meæ per hujusmodi lectionem Horarum. Resp. Negando Consequentiam: *Multa enim fieri prohibentur, quæ si facta fuerint, obtinent roborem firmitatem. cap. Ad Apostolicam. 16. de Regularibus.*

Redeo ad principale, & resolvendo secundam quæstionem supra propositam, dico:

## CONCLUSIO III.

Qui vel ob impedimentum, vel ex malitia, aut negligentia non communicavit in Paschate, non tenetur proximâ opportunitate.

Computo annum juxta communem significationem à prima die Januarii usque ad ultimam Decembris: quæ enim ratio aliter computandi? Nam quod aliqui dicunt, per illas particulas, *saltem, & ad minus*, Ecclesiam velle significare, quòd Pascha sit terminus, seu finis obligationis annuæ, ac si diceret: Sacerdos legat Horas suas saltem horâ undecimâ noctis, quia tunc adest terminus temporis, quo currit obligatio, hoc, inquam, videtur repugnare communi sententiæ, scilicet obligationem communicandi in Paschate inducendam esse ab Ecclesia propter venerationem Festi, prout obligatio audiendi Missam propter cultum diei Dominicæ. Alioquin terminus temporis, quo currit obligatio communicandi, satis expresserat Concilium per *ly Singulis annis.*

Hæc itaque computatione suppositâ, & admissio duplici præcepto, scilicet Communionis annuæ, & Communionis Paschalis, haud difficilis erit probatio Conclusionis. Enimverò Communioni Paschali, quâ tali, non potest amplius satisfieri, cum tempus exiiverit. Sicuti obligationi audiendi Missam in die Dominicæ, non potest satisfieri per auditionem Missæ in altera die, quia res præcepta est auditio Missæ in die Dominicæ. Et ideo qui vel propter impedimentum, vel ex malitia, aut negligentia non audit Sacrum in die Dominicæ, non tenetur proximâ opportunitate; quia materia legis facta est impossibilis. Ergo similiter, qui non communicavit in Paschate, non tenetur proximâ opportunitate, quia Communio in Paschate facta est impossibilis.

Porro Communio annua impleri potest singulis diebus anni, ergo differri poterit usque ad ultimam Decembris. Fieri etiam potest ut ante Pascha impletum fuerit præceptum Communionis annuæ, quo casu nulla remanet obligatio communicandi post Pascha, estò annus computaretur, ut aliqui volunt, à Paschate in Pascha. Ratio patet ex dictis; nam Communioni Paschali

Paschali non potest amplius satisfieri; Communioni autem annuæ satisfactum fuit ante Pascha.

Sed quid si ante Pascha non communicaverit, nec communicet in Paschate, & Pascha sit terminus anni? Resp. primâ opportunitate esse communicandum, non ut satisfiat Communioni Paschali; sed Communioni annuæ. Etenim terminus anni constitutus est, ut terminus executionis, hoc est, ultra quem non differatur Communio, non verò ut terminus, in quo expiret obligatio communicandi.

Similia multa præcepta sunt obvia. Præcipitur, secundùm communem sententiam, ut singulæ Horæ Officii divini dicantur certis diei temporibus, in quibus tamen si omittantur, non cessat obligatio. Præcipit Confessor pœnitenti, ut ferâ sextâ jejuret, principaliter intendens, sicut ordinariè fit, unius diei jejunium, etsi tunc omittatur, non extinguitur obligatio. Tenetur quispiam quotannis solvere tributum; ergo cum anno expirat obligatio solvendi, negatur ab omnibus Consequentia. Sacerdos ex vi Beneficii sui tenetur singulis annis legere certum numerum Missarum; si id facere omittat, non propterea extinguitur transactò anno obligatio.

Ergo similiter impræsentiarum, cum præcipiù motivù præcepti Ecclesiastici sit, ne Communio diutius, quàm par est, differatur, liquet profectò eum peccare, qui elapso anno, non statim, id est, primâ opportunitate communicat.

Quæris, contra quod præceptum peccet? Resp. contra præceptum negativum non differendi Communionem ultra annum. Si autem ulterius interrogas: an ergo toties peccet quoties habet opportunitatem communicandi, & non communicat?

Resp. si ex malitia non communicavit intrâ annum, potius continuare prius peccatum; sicut qui non solvit debitum tempore statuto, vel non restituit rem alienam, quando commodè potest, censetur peccare uno continuo peccato, quamdiu manet commoditas solvendi vel restituendi, & non restituit vel solvit. Sin autè solutio vel restitutio fiat impossibilis, & redeunte potentiâ novam eliciat voluntatem non solvendi vel restituendi, indubiè peccat novo peccato.

Quidni similiter peccet novo peccato, qui aliquo tempore legitimè excusatus à Communione, redeunte opportunitate novam elicit voluntatem non communicandi? Non video disparitatem. Ergo tenebitur illa distincta peccata in Confessione explicare; Concedo totum.

Contrà; fideles ea non solent explicare, neque Confessarius solet de illis interrogare. Resp. unde constat? Præterea idem dici posset de volitione non solvendi aut restituendi: putat enim pœnitens se satisfacere explicando ablationem sive retentionem rei alienæ; & Confessarius nihil amplius interrogat; quia communiter illæ novæ voluntates non interveniunt, ideoque

existimat se sufficienter cognoscere statum pœnitentis, quando cognoscit tempus quo pœnitens fuit in mora solvendi aut restituendi: ergo & hic sufficere debet Confessario scientia temporis elapsi ab ultima Communione, cum pœnitentes, nisi valde docti, nesciant inter illa peccata distinguere, defectu reflexionis super proprios actus, quando versantur circa idem objectum.

Accedit probabilitas sententiæ, quæ docet unicam esse obligationem communicandi singulis annis, ita affixam diebus Paschalibus, ut simul cum illis expiret, sicut obligatio legendi Horas canonicas est affixa singulis diebus, & obligatio audiendi Sacrum expirat cum ipso festo; adeò ut nec ante festum, nec post festum possit, aut debeat illi obligationi satisfieri. Ita docent Antoninus, Tabiena, Medina, Victoria, Ledesma, Toletus, Henriquez, Valentia, Sotus, & alii apud Dianam parte 3. tract. 4. resol. 41. quorum auctoritas facit hanc opinionem tutam & securam in praxi.

Ratio sit: quia neque ex verbis legis, neque ex mente Ecclesiæ hæcenus declarata, evidenter possumus colligere aliam obligationem; ergo non est asserenda, quoniam multiplicatio obligationum odiosa: *Odia autem restringi, & favores convenit ampliari* Reg. 15. de Reg. jur. in 6.

Equidem elegimus sententiam magis communem, & ut apparet, maximè conformem intentioni, & fini Ecclesiæ. Et quamvis, ut communiter dicitur: finis Legislatoris non cadat sub legem, nisi etiam sit materia legis; tamen quando ille finis est principalis, ex illo rectè conjectamus sensum & intentionem legis, ac materiam ejus. Addit Suarez disp. 70. sect. 2. hunc finem non esse extrinsecum, sed intrinsecum; substantialemque materiam hujus legis, ut patet ex dictis Conclusionem præcedenti & præfenti.

Quid dicam, quòd illi, qui non communicaverunt in Paschate, cogantur à Prælati Ecclesiæ, etiam sub pœnis & censuris, ad quocumque communicandum? Sanè & hoc ipsum militat contra nostram Conclusionem. Unde

Respondeo: vel sequuntur alteram opinionem; vel pœnas minantur ob delictum in omiſſi Communione patratum: cum enim propterea pœnam mereantur; neque jus ullam latæ sententiæ apponat, sed solum ferendæ, judices illam minantur se illaturos, non ob peccatum continuatum omiſſæ Communionis quasi adhuc obligantis, sed ob peccatum præteritum; ob quod tamen non infligerent illam, nisi ex supposito quòd nolint postea comunicare. Est itaque pœna pro peccato transactò, ad quâ tollendam requirunt Prælati Ecclesiæ talem satisfactionem; adeòque obligantur tantùm sub pœna communicare, non sub culpa.

Contrà; ubi non est culpa, non debet esse pœna. Resp. sufficit culpam fuisse: nam ut habet

28. Est probabile, obligationem expirare cum Paschate.

Antoninus, Tabiena, Medina, Victoria, Ledesma, Toletus, Henriquez, Valentia, Sotus.

Contraria sententia est magis communis & conformior intentioni & fini Ecclesiæ.

29. Objectio.

Solvitur.

Prælati minantur pœnas ob peccatum præteritum.

Reg. 23. de Reg. juris in 6. Sine culpa, nisi subsit causa, non est aliquis puniendus. Quis autem ambigit peccatum præteritum esse causam? Nonne suscipitur propter furtum præteritum, est de facto amplius non peccat?

Urget: illa pœnâ coguntur ad communicandum. Nego; & ostendo ex verbis Decreti Lateranensis: Alioquin, inquit, & vivens ab ingressu Ecclesie arceatur, & moriens ecclesiasticâ careat sepultura. Quæ pœna, ut liquidò constat, non adhibetur ut aliquid fiat; sed quia factum non est.

Si autem à me queritur, quare ergo cessetur à pœnâ, quando reus offert communicare? Resp. quia offert satisfactionem. Et si dixerò, hoc ipsum posse eis injungi per modum pœnæ, quòd communicent postea, quis me arguet de errore? Injungitur ergo, ut primâ opportunitate communicent, & ecce obligantur in conscientia, sicut obligantur pœnitentes, quibus Confessarius precipit communicare in satisfactionem pro peccatis commissis. Sed de hac obligatione hic non queritur. De qua ergo? De illa, quæ præcisè dicitur ex præcepto Ecclesiastico Communionis Paschalis.

Dices: qui ex consilio proprii Sacerdotis, seu Confessarii distulit Communionem, tenetur postea ex eodem præcepto, ex quo tenebatur communicare in Paschate; ergo etiam qui ex malicia distulit; ne alioquin malitia ei patrocinetur.

Resp. Neg. Consequentiam; quia prius in textu exprimitur, non posterius. Unde si simili modo loqueretur præceptum audiendi Sacrum in diebus Festis, deberet differens de consilio Sacerdotis supplere postea Missam, non aliter, qui omisit ex malitia. Eodem modo sicut ille, qui ex malicia celebravit non confessus, non tenetur quamprimum confiteri, sed qui celebravit ex necessitate.

Neque talis reportat commodum ex malicia, sed magnum incommodum; scilicet offensam Dei & legis transgressionem, quam legem alter procedendo ex consilio Confessionarii non transgreditur.

Instabis: qui differt ex iusta causa, per se excusante à communicando hic & nunc in Paschate, tenetur postea: ergo &c. Responderi posset primò Neg. Antecedens: sicut non tenetur audire Missam feriâ secundâ, qui die Dominicâ fuisset legitime impeditus. Ita docet Emanuel Rodriguez Sum. casuum conscientie c. 64. n. 1.

Respondetur secundò Neg. Consequentiam; nam etsi jus tantùm loquatur de illo, qui abstinere à Communionem ex consilio proprii Sacerdotis, id sit potius exempli ordinarii gratiâ, quia videlicet dum est iusta causa, solet homo timoratus non fidere proprio iudicio, sed Confessarii.

Mens itaque legis est eadem & generalis, quando iusta causa & impedimentum adest, cum etiam arbitrium Confessarii debeat in iusta causâ fundari, ut prolongatio temporis sit iusta. Cate-

roquin qui haberet impedimentum de se excusans, si ad securitatem expeteret arbitrium proprii Sacerdotis, deberet postea ex lege illi communicare. & non si tacuisset; quod videtur absonum. Unde sic docent Armilla & alii tenentes alioquin unicum tantùm dari præceptum communicandi, scilicet in Paschate, quod cum illo de per se expirat.

In sententia, quæ agnoscit duplex præceptum, existimo quando impedimentum fuit sufficiens de se, Communionem sine ulla alia causa differri posse usque ad finem anni; sed si impedimentum de se non erat sufficiens, licet bene, ut ex consilio Confessarii ad tempus à Communionem abstineret; tunc enim ex vi Decreti obligabitur communicare tempore à Confessionario præstito. Hæc enim unica videtur esse mens Concilii, videlicet, ut qui de per se tenentur in Paschate communicare, possint ex aliqua rationabili causa ex iudicio proprii Sacerdotis ad certum tempus ab ipso præscribendum Communionem differre, quasi per commutationem unius Communionis in aliam. Qui autem per se liber est ab obligatione præcepti, non indiget commutatione aut dispensatione.

Hinc si quis non solum in Paschate, verùm etiam toto reliquo tempore anni iustè foret impeditus, vel nullam haberet obligationem communicandi ratione anni præteriti, si cum anno expirat præceptum, vel obligaretur pro primâ opportunitate, si præceptum non expirat; sed si impedimentum de se non erat sufficiens, sed distulit, alioquin obligatus, ex consilio Confessarii: tunc siquidem, ut statim dixi, obligaretur pro tempore à Confessario præscripto; proxime quidem ex præcepto Confessarii, remotè autem ex Decreto Concilii, quod talem dedit Confessarii potestatem.

Porro ad argumentum supra pro sententia Armillæ, dico, nihil referre, si ad securitatem consulat Confessarius, dum modò iudicet Confessarius causam per se esse suffICIENTEM.

Hinculq; de secunda parte Decreti. Tertia non minorem habet difficultatē. Sed quæ illa? Suscipiens (inquit Pontifex) reverenter. Hic jam queritur, de qua reverentia Decretum loquatur, an de sola externa, an verò etiâ de interna, id est, debita dispositione ad effectû gratiæ? Pro responsione sic

CONCLUSIO IV.

Utrique præcepto Communionis, tum Divino, tum Ecclesiastico, satisficit per Communionem sacrilegam.

Ita Doctores communiter contra Franciscum Sylviu 3. parte q. 80. art. 11. & quosdam alios. Ratio sumitur ex generali regula, quam tradunt Theologi in materia de legibus. Quia lex præcipiens actum, præcipit solum libertatem

30. Probat ex Conc. Later.

potest inungi per modum pœnæ quòd postea communicent.

31. Differens ex consilio Confessarii tenetur postea communicare.

id enim in lege præscribitur.

32.

Rodriguez.

Idem videtur a quibus dicitur dum de omittente ex iusta